

R. S.

"Sociologicka Revue"

Przegląd Socjologiczny Sociological Review 10, 820-821

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Nr 6. Prof. W. J. Struminskij: *W kwestii praw w pedagogice*. Jest to głos w dyskusji rozpoczętej jeszcze w 1946 r. Autor artykułu stoi na stanowisku, że kwestia praw w pedagogice nie może być rozstrzygnięta, dopóki nie zostanie zebrany w należytej ilości materiał faktyczny i póki nie zostanie on należycie opracowany. Prof. N. D. Lewitow: *Zagadnienie psychologii osobowości*. Radziecka psychologia uważa osobowość za wytwór społecznych stosunków i zajmuje się osobowością człowieka radzieckiego. W nauce burżuazyjnej, dla której charakterystyczne jest idealistyczne albo biologiczne podejście lub też „pełzająca empiryzm“ (w Ameryce), zagadnienie osobowości nie znalazło należytego naświetlenia. Autor przedstawia problematykę badania osobowości w ujęciu radzieckiej psychologii.

A. M. Bujanow: *Dziecięcy kolektyw w szkole i rola nauczyciela w jego formowaniu*. Prof. M. F. Poznanski: *Pedagogiczna reakcja pod sztandarem postępowej pedagogiki*. Autor krytykuje szkolnictwo amerykańskie i poglądy amerykańskich pedagogów (Dewey).

Nr 7. S. M. Riwes, prof. czł. kor. A. P.*N.: *Rola biografii wybitnych ludzi w procesie pracy nauczycielskiej i wychowawczej w szkole*. N. D. Mołdawskaja: *Ludowe wykształcenie w demokratycznej Polsce*.

J. L.

PRZEGLĄD CZASOPISM CZESKICH

„SOCIOLOGICKA REVUE“

Ridi aodpovědným zástupcem listu je univ. prof. dr Arnošt Bláha. Vydava Masarykova sociologická společnost v Brně. Svazek 2—3. Ročník XIV 1948.

Pierwsza część pisma poświęcona jest wielkim historycznym rocznicom, jakie w bieżącym roku obchodzi Czechosłowacja. Dotyczy to 600-lecia Uniwersytetu im. Karola w Pradze, w związku z czym prof. A. Bláha omawia w artykule zatytułowanym 1348—1948 wkład czeski do ogólnoswiatowego dorobku kulturalnego. E. Chalupny w artykule *Rok 1848 ze stanowiska socjologicznego* przypomina, że żaden rok w dziejach czechosłowackich nie był tak bogaty w wielkie wydarzenia historyczne, jak rok 1848. Zniesienie pańszczyzny, słowiański zjazd w Pradze, założenie przez Havlička dziennika czeskiego — oto wydarzenia dla których momentem przełomowym był rok 1848, ale które zaczęły dojrzewać już na wiele lat przedtem. Wydarzenia tego roku doskonale potwierdzają marksistowską teorię rewolucji — twierdzi Chalupny. W dalszym ciągu artykułu autor referuje dyskusję na temat znaczenia politycznej działalności dwóch działaczy narodowych: Palackiego i Havička.

Stuleciu powstania Słowaków przeciwko Węgrom z żądaniem dla siebie i innych narodów niewęgierskich zrównania praw na polu gospodarczym, kulturalnym i społecznym poświęcony jest artykuł A. Štefanka p. t. *Słowacka setna rocznica*. Autor rysuje tu społeczną strukturę państwa węgierskiego i na jej tle omawia dojrzewanie świadomości narodowej Słowaków. Wspomina także o 50-leciu założenia pisma „Hlas“, pierwszego pisma słowackiego, które

głosi ideę braterstwa słowacko-czeskiego. W artykule *Masaryk a rewolucja 1848 r.* Miloslav Trapl referuje poglądy Masaryka na wydarzenia czeskie 1848 roku na tle i w zależności od sytuacji ogólnoeuropejskiej. Wreszcie w ostatnim z artykułów tego działu pt. *Spoleczna funkcja wsi czechosłowackiej po zniesieniu pańszczyzny w 1848 roku* Tomáš Čep omawia sytuację wsi czechosłowackiej przed zniesieniem pańszczyzny i samodzielność chłopów w organizowaniu nowych form życia na wsi po uwłaszczeniu. Dział zamykają nadesłane do redakcji z okazji 600-lecia Uniwersytetu Praskiego listy gratulacyjne szeregu naukowców z krajów europejskich i z Ameryki.

Dział „Krytyczny przegląd książek i czasopism“ dzieli się na następujące podziały: Socjologia ogólna, Glossy do etnosocjologicznej literatury, Socjologiczne i społeczno-ekonomiczne problemy Polski, Z problemów polityki i prawa, Problemy socjalizmu, pracy i robotnika, Socjologia sztuki, Socjologia wychowania, Socjologia dziennikarstwa, Źródła poznania socjologicznego. Oprócz licznych recenzji z nowo wydanych prac czechosłowackich i zagranicznych, a nawet powieści (w dziele „Źródła poznania socjologicznego“) dział ten zawiera kilka artykułów oryginalnych jak Blahy: „W obronie socjologii“, Ant. Štefanka „Socjologiczne badania Słowacji“ Dra Hajka „Higiena w górnictwie“.

Zeszyt zamyka dział wiadomości drobnych w którym między innymi znajdujemy omówienie działalności naukowej prof. dra Čepa i sprawozdanie z działalności naukowej Towarzystwa Socjologicznego im. Masaryka w Brnie oraz bibliografię.

R. S.

PRZEGLĄD CZASOPISM AMERYKAŃSKICH

„AMERICAN JOURNAL OF SOCIOLOGY“

Vol. LIII. (1947—1948).

No. 1. July, 1947.

Pierwszy zeszyt 53 tomu czasopisma przynosi 5 artykułów różnej treści.

Peter A. Munch, wykładowca socjologii na uniwersytecie w Oslo przebywający czasowo w Stanach Zjednoczonych jako stypendysta Fundacji Rockefellera, zamieszcza artykuł pod tytułem: *Tristan de Cunha. Styczności kulturalne w izolowanej społeczności*. Studium to opiera się na badaniach przeprowadzonych przez autora na małej wysepce atlantyckiej położonej na szerokości Cape Town. Zasadniczym rysem życia społeczności mieszkańców wysepki jest odizolowanie jej od zewnętrznego świata. Społeczność tę charakteryzuje przy dużej różnorodności typów antropologicznych całkowita jednolitość kulturalna. Autor stara się wyjaśnić tę jednolitość historią wczesnego okresu osadnictwa; w historii tej znajduje on źródła konformizmu społecznego, zwarłości grupy, jej egalitaryzmu.

Read Bain w artykule: *Socjologia jako nauka przyrodnicza* występuje przeciwko tendencjom do odmawiania socjologii i naukom społecznym w ogóle charakteru „prawdziwej nauki“ i przeciwstawiania im wiedzy przyrodniczej jako jedynie naukowej w całym tego słowa znaczeniu. Argumentuje on, iż